

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 38/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kaupallista kalastamista koskevista säädöksistä merityösopimuslaissa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Arja Juvosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 38/2020 vp:

Miten hallitus aikoo varmistaa ammattikalastajien mahdollisuuden kaupalliseen kalastukseen ja työvoiman käyttämisen myös jatkossa ja

aikooko hallitus tehdä tarvittavat muutokset merityösopimuslakiin nuorista työntekijöistä, jolloin luovuttaisiin vaatimuksesta suorittaa oppivelvollisuus loppuun?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kirjallisessa kysymyksessä viitataan kalastusaluksilla tehtävää työtä sekä kalastusalusten työ- ja asuinympäristöä koskeviin muutoksiin, jotka perustuvat EU:n kalastusalan työtä koskevaan direktiiviin (EU) 2017/159. Direktiivi on pitkälti saman sisältöinen kansainvälisen työjärjestö ILO:n kalastusalan työtä koskevan yleissopimuksen kanssa, jonka tarkoituksena on taata kalastajille asianmukainen suojelu maailmanlaajuisesti. Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta, mutta direktiivi tuli Suomen osalta voimaan 15.11.2019.

Yleissopimuksen määräykset koskevat muun muassa kalastusalusten miehitystä, päällikön velvollisuuksia, kalastajan lääkärintarkastuksia, terveydensuojelua ja sairaanhoitoa. Lisäksi määräykset koskevat kalastajan työturvallisuutta, asuinympäristöä, vähimmäisikää, palvelussuhteen ehtoja sekä työ- ja lepoaikoja.

Vaikka Suomen lainsäädäntö vastasi pääosin jo valmiiksi direktiivin vaatimuksia, joitakin muutoksia oli tarpeen tehdä. Laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain (395/2012, *asuinympäristölaki*) soveltamisalaa eräiltä osin laajennettiin koskemaan myös alle 24 metrin pituisia kalastusaluksia. Asuinympäristölain soveltamisalan laajennus merkitsee sitä, että yleinen vaatimus laivaväen asuintilojen asianmukaisuudesta ja turvallisuudesta koskee myös pieniä aluksia. Vaatimus koskee luonnollisesti vain sellaisia kalastusaluksia, joissa ylipäätään on tällaisia tiloja. Aluksella on oltava asianmukaista ruokaa ja juomavettä. Lisäksi aluksella on oltava ruoan valmistukseen, tarjoiluun ja säilyttämiseen riittävät ja tarkoituksenmukaiset tilat. Nämä vaatimukset riippuvat laivaväen määrästä ja luonnollisesti myös aluksen koosta. Pienessä aluksessa esimerkiksi ruoan säilytykseen liittyvät puitteet voivat olla huomattavastikin vaatimattomammat. On kuitenkin perusteltua varata pienilläkin kalastusaluksilla tehtäville merimatkoilla ruokaa ja juomaa sen varalta, että paluu viivästyy esimerkiksi konerikon tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 38/2020 vp

Asuinympäristölain nojalla annettiin myös valtioneuvoston asetus asuinympäristöstä ja ruokahuollosta kalastusaluksella (1257/2019). Asetus sisältää yksityiskohtaisemmat säännökset uusien kalastusalusten osalta. Asetusta sovelletaan kaupallista toimintaa harjoittaviin merikalastusaluksiin, joilla työskentelee sekä työsuhteessa olevia että muita kalastajia tai pelkästään työsuhteessa olevia kalastajia. Asetusta ei kuitenkaan sovelleta kalastusaluksiin, jotka tavallisesti viipyvät merellä alle 24 tuntia ja joissa ei asuta niiden ollessa satamassa. Tästä soveltamisrajauksesta johtuen sääntely ei voi käytännössä koskea hyvin pieniä aluksia, joilla kalastusta harjoitetaan lyhytaikaisesti ja rannikon läheisyydessä. Asetusta ei sovelleta sisävesillä tapahtuvaan kalastukseen.

Jos kalastusaluksella ei työskentele työntekijöitä työsuhteessa, yllä kuvatut vaatimukset eivät sovellu. Siten esimerkiksi yksin kalastavat elinkeinonharjoittajat jäävät vaatimusten ulkopuolelle.

Merityösopimuslain (756/2011) 1 luvun 7 §:ssä säädetään työntekijän vähimmäisiästä merityössä. Säännöksen mukaan laissa tarkoitettuun työhön voidaan palkata henkilö, joka työn aloittaessaan on vähintään 16-vuotias. Kalastusaluksella tehtävän työn osalta edellytetään lisäksi, että palkattavan henkilön oppivelvollisuus on päättynyt. Työ- ja elinkeinoministeriössä on tällä hetkellä arvioitavana, millä tavalla oppivelvollisuusikään kaavailut muutokset olisi toteutettavissa ilman, että kalastusaluksella tehtävää työtä koskeva vähimmäisikä nousisi vastaavasti. Asia on tärkeä, jotta kalastusalalla tapahtuvien sukupolvenvaihdosten edellytyksiä ei heikennetä ja nuorilla henkilöillä olisi mahdollisuus esimerkiksi kesälomien aikana työskennellä kalastusaluksilla.

Oppivelvollisuuden suorittamista koskeva vaatimus on lähtökohtana kalastusalan työtä koskevassa direktiivissä, mutta direktiiviin sisältyy eräitä poikkeusmahdollisuuksia, joiden käyttämismahdollisuudet on syytä arvioida. Poikkeusmahdollisuuksien käyttäminen edellyttää joka tapauksessa sitä, että nuoren työntekijän turvallisuus ja koulutusmahdollisuudet turvataan.

Helsingissä 27.02.2020

työministeri Tuula Haatainen